

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Кожура Л.О., професор кафедри
теорії та історії права ДВНЗ
«Київський економічний університет
імені Вадима Гетьмана», кандидат
юридичних наук, доцент

Україна зобов'язується поступово наблизити своє законодавство до законодавства Європейського Союзу щодо забезпечення гідної праці, політики зайнятості, безпечних та здорових умов праці, соціального діалогу, соціального захисту, соціального залучення, гендерної рівності та недискримінації.

Цілями реформування сфери соціального забезпечення України до норм та стандартів Європейського Союзу є:

- а) покращення якості людського життя;
- б) протистояння спільним викликам, зокрема глобалізації та демографічним змінам;
- в) збільшення кількості та покращення якості робочих місць з гідними умовами праці;
- г) сприяння розвитку соціальної та юридичної справедливості у контексті реформуванні ринку праці;
- д) сприяння створенню на ринку праці таких умов, які б поєднували гнучкість та захищеність;
- е) сприяння впровадженню активних заходів на ринку праці та підвищення ефективності служб зайнятості з метою задоволення потреб на ринку праці;
- є) стимулювання розвитку ринків праці, що сприяють залученню малозабезпечених осіб;
- ж) зменшення обсягів неформальної економіки шляхом трансформації нелегальної зайнятості;
- з) покращення рівня забезпечення охорони здоров'я та безпечних умов праці, зокрема шляхом проведення навчання і тренінгів з питань охорони здоров'я та безпеки праці, сприяння реалізації превентивних заходів, попередження ризиків великих аварій та управління токсичними хімічними речовинами, а також обмін доброю практикою та результатами досліджень в цій сфері;

и) посилення рівня соціального захисту та модернізації систем соціального захисту, зокрема щодо якості, доступності та фінансової стабільності;

і) скорочення бідності та посилення соціальної єдності;

ї) забезпечення гендерної рівності та рівних можливостей для чоловіків та жінок у сфері зайнятості, освіти та навчання, економічної та суспільної діяльності, а також у процесі прийняття рішень;

й) подолання дискримінації в усіх її формах та проявах;

к) посилення можливостей соціальних партнерів та сприяння соціальному діалогу.

Україна повинна сприяти залученню всіх заінтересованих сторін, зокрема соціальних партнерів та організацій громадянського суспільства, у контексті впровадження реформ в Україні та здійснення співробітництва.

Україна сприяє встановленню корпоративної соціальної відповідальності та звітності, а також заохоченню веденню соціально відповідальної господарської діяльності, яка пропагується Глобальним договором ООН 2000 року, Тристоронньою декларацією МОП щодо засад, котрі стосуються багатонаціональних корпорацій та соціальної політики 1977 року, зі змінами і доповненнями, внесеними у 2006 році, та Керівними принципами ОЕСР для багатонаціональних підприємств 1976 року, зі змінами і доповненнями, внесеними у 2000 році.

Україна забезпечує поступове наближення до права, стандартів та практики Європейського Союзу в сфері соціального забезпечення населення. Так, постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106 «Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» з метою виконання взятих на себе зобов'язань Урядом України було поставлено наступні завдання:

1) приведення у відповідність із стандартами ЄС мінімальних вимог до безпеки і охорони здоров'я працівників гірничодобувних підприємств, де сировина видобувається через свердловини;

2) приведення у відповідність із стандартами ЄС мінімальних вимог до безпеки і захисту здоров'я працівників видобувних підприємств з підземним і відкритим способами видобування;

3) закріплення на законодавчому рівні загальних принципів профілактики та основ охорони праці відповідно до права ЄС;

4) формування механізму періодичної звітності щодо імплементації директив у сфері охорони праці;

5) приведення у відповідність із стандартами ЄС мінімальних вимог до безпеки і охорони здоров'я для робочих зон;

6) приведення у відповідність із стандартами ЄС мінімальних вимог до безпеки та охорони здоров'я під час використання робочого обладнання працівниками;

7) встановлення заборони на розірвання трудового договору у разі відмови працівника на переведення з повної зайнятості на неповну чи навпаки;

8) закріплення на законодавчому рівні принципу недискримінації щодо працівників неповної зайнятості порівняно з працівниками повної зайнятості та ін.

Для реалізації зазначених завдань органи публічної влади повинні розробити та прийняти ряд нормативно-правових актів, зокрема:

- *Верховна Рада України законів*: Трудовий кодекс України; «Про соціальні послуги»;

- *Кабінет Міністрів України*: Державна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків до 2021 року; «Про затвердження державних стандартів соціальних послуг»;

- *Міністерство соціальної політики України накази*: «Про мінімальні вимоги для поліпшення безпеки та захисту здоров'я працівників гірничодобувних галузей, що використовують буріння»; «Про вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я працівників видобувних підприємств з підземним і відкритим способами видобування»; «Про затвердження мінімальних вимог до безпеки і охорони здоров'я для робочих зон»; «Про вимоги до безпеки та захисту здоров'я під час використання виробничого обладнання працівниками»; «Про надання права роботодавцям визначати тип інформації з обмеженим доступом за критеріями її конфіденційності для прийняття рішення щодо можливості надання такої інформації представникам працівників»; «Про систему заходів із забезпечення контролю за безпекою та гігієною праці вагітних працівниць, які нещодавно народили, чи тих, що годують»; «Про визначення мінімальних вимог до засобів індивідуального захисту, які

використовуються працівниками на робочому місці»; «Про посилення санкцій за порушення норм захисту працівників від ризиків, пов'язаних із впливом азбесту»; «Про ведення реєстру випадків азбестозу і мезотеліоми, спричинених впливом азбесту на роботі»; «Про розроблення механізму оцінки ризиків, пов'язаних із впливом пилу, утвореного азбестом або матеріалами, що містять азбест»; «Про затвердження оцінки та моніторингу канцерогенних та мутагенних ризиків»; «Про затвердження порядку дій роботодавців у разі виявлення небезпеки впливу біологічних агентів на працівників»; «Про затвердження мінімальних вимог безпеки та гігієни праці під час роботи з екранними пристроями»; «Про затвердження позначень безпеки та гігієни на робочому місці»; «Про встановлення гранично допустимих концентрацій хімічних речовин у повітрі робочої зони»; «Про затвердження порядку проведення оцінки ризиків, пов'язаних із впливом небезпечних хімічних речовин»; «Про затвердження порядку дій роботодавців у разі виявлення ризиків, пов'язаних із впливом небезпечних хімічних речовин»; «Про заборону виробництва і використання в роботі деяких небезпечних хімічних речовин»; «Про запровадження санкцій щодо роботодавців за порушення вимог щодо впливу електромагнітних полів на здоров'я працівників»; «Про затвердження інструкції з інформування та навчання працівників суден щодо медичних чи надзвичайних заходів при аварійній ситуації або важкому стані потерпілих»; «Про вимоги безпеки та гігієни ручного переміщення вантажів»;

- *Міністерство охорони здоров'я України накази:* «Про визначення критеріїв канцерогенності та мутагенності хімічних речовин»; «Про затвердження гігієнічного нормативу щодо переліку речовин, продуктів, виробничих процесів, побутових та природних факторів, мутагенних для людини»; «Про затвердження переліку заборонених до використання канцерогенів та мутагенів»; «Про єдиний перелік біологічних агентів, що впливають на людину»; «Про встановлення граничних величин виробничої експозиції і біологічно граничних величин для хімічних речовин»; «Про визначення мінімальних вимог щодо безпеки і захисту здоров'я від ризиків, що виникають або можуть виникнути у вибухонебезпечному середовищі»; «Про встановлення граничних та робочих рівнів вібрації»; «Про порядок дій роботодавців у разі

виявлення небезпеки впливу вібрації на працівника»; «Про встановлення граничних та робочих значень шумового впливу»; «Про встановлення граничних та робочих значень впливу електромагнітних полів»; «Про встановлення індикативних обмежень гранично допустимих концентрацій професійного опромінення»; «Про затвердження порядку проведення перевірок стану медичного обслуговування на судах»;

- *Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів* накази: «Про затвердження спеціальних захисних заходів у виробничих процесах, лабораторіях і приміщеннях для утримання тварин».

Таким чином, Україна в рамках виконання умов Угоди про Асоціацію, взяла на себе обов'язок прийняття близько ста нормативно-правових актів, які повинні наблизити стандарти України в сфері соціального захисту до стандартів Європейського Союзу. Окрім необхідності прийняття даних актів, також передбачено необхідність внесення змін до деяких діючих законів України щодо: визначення санкцій у разі порушення норм законодавства у сфері соціального діалогу та порядку їх застосування; гармонізації законодавства у сфері запобігання та протидії дискримінації із правом ЄС; усунення дискримінації за ознакою статі щодо батьківської відпустки та запровадження санкцій за порушення законодавства про батьківські відпустки; колективні договори та колективні угоди; трудових прав; зайнятості осіб з інвалідністю.

Разом з тим, Україна в напрямку європеїзації сфери соціального забезпечення повинна забезпечити функціонування мережі інституцій, які здійснюють медичний нагляд за здоров'ям працівників, що зазнають впливу: 1) канцерогенів та мутагенів; 2) небезпечних хімічних речовин; 3) здійснюють медичний нагляд за здоров'ям працівників, що зазнають впливу вібрації.

Слід відзначити, що Україна повинна розробити та прийняти зазначені нормативно-правові акти та створити мережу відповідних інституцій до 21 жовтня 2024 року.

Список використаної літератури:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної

енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифіковано Законом № 1678-VII від 16.09.2014. ULR: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#n2820

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ НА ПІДСТАВІ ВИКОРИСТАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ

Кузьменко О.В., професор кафедри
теорії та історії права ДВНЗ
«Київський економічний університет
імені Вадима Гетьмана», доктор
юридичних наук, професор

Сучасний соціальний хаос України, в більшості випадків пов'язаний з корупційними схемами державного масштабу, котрі беруть свій початок у бюрократичних відносинах та здатності українського суспільства спокійно сприймати корупційні правила і приймати в них участь задля отримання будь яких послуг чи благ. Тобто існування двох стимулюючих сторін з відповідними характеристиками: бажання дати та бажання взяти, породжує наявність процвітаючої сучасної української корупції. Так як існуюче законодавство створює умови для людини, що не дають можливості у законний спосіб отримати те, що необхідно, в той же час запровадження двояких норм, що затверджують певний перелік прав і обов'язків, а також відсутність відповідальності (або безкарність чи вибірковість) за неправомірні рішення провокує корупційну запоруку. В свідомості основних верств узагальнена позиція, що корупційні злочини не наносять шкоди суспільству, тому в більшості випадків соціальні групи обирають корупційні шляхи вирішення тих чи інших повсякденних проблем. Звикання та розповсюдженість корупції приводить до її сприйняття на побутовому рівні, навіть при умові що особа в психологічному плані розуміє, що це неправильно, не в змозі перебороти у собі конформістську схильність і вчинити не так, як це робить решта. Це вже настільки вплелось в життєвий обіг, що перетворилося у національну традицію.

До проявів корупції сьогодні в Україні схильний будь-який службовець, що володіє владою щодо розподілу певних ресурсів та